

**GUJARAT UNIVERSITY**

**NEP: 2020 અભ્યાસક્રમ**

**Introduction to Indic Knowledge System (IKS)**

**(Value Added Courses)  
VAC-117 (IKS)**

**Semester: 1**

---

**Suggested End Semester Examination Pattern for NEP-2020  
(Suggested Question Paper format for 2 credit course theory)**

**Time: 1:00 Hours**

**Total Marks: 25**

**પ્રશ્નપત્ર માળખું (કુલ ગુણ = 25 માર્ક્સ )**

Q-1 (a) (Unit 1)----- (10/07/06/05 MARKS)  
Q-1 (b) (Unit 1)----- (0/03/04/05 MARKS)

**OR**

(a) (Unit 1)----- (10/07/06/05 MARKS)  
(b) (Unit 1)----- (0/03/04/05 MARKS)

Q-2 (a) (Unit 2)----- (10/07/06/05 MARKS)  
Q-2 (b) (Unit 2)----- (0/03/04/05 MARKS)

**OR**

(a) (Unit 2)----- (10/07/06/05 MARKS)  
(b) (Unit 2)----- (0/03/04/05 MARKS)

**Q-3\* Attempt any Five out of Six. (05 MARKS)**

**\*MCQ/Short questions (One or Two line answer)/Fill in the blanks/True or False etc. (Three questions from each unit)**

---

**Introduction to Indic Knowledge System (IKS)**  
**(Value Added Courses)**  
**VAC-117 (IKS)**

**Semester: 1**

**Question Bank**

**10 Marks**

**UNIT 1:**

1. **Analyse the role and philosophy of the Ancient Bharatiya Education System (BES) in proliferating IKS.** ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી (IKS) ના પ્રસારમાં પ્રાચીન ભારતીય શિક્ષણ પ્રણાલી (BES) ની ભૂમિકા અને ફિલસોફીનું વિશ્લેષણ કરો.
2. **Discuss the functions of Gurukul, Pathshala, Vidyalay, and Vishvavidyalay in IKS proliferation.** ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી (IKS) ના પ્રસારમાં ગુરુકુળ, પાઠશાળા, વિદ્યાલય અને વિશ્વવિદ્યાલયના કાર્યોની ચર્ચા કરો.
3. **Define Shashtra, explain its importance as foundational literature.** શાસ્ત્રની (Shashtra) વ્યાખ્યા આપી, પાયાના સાહિત્ય તરીકે તેના મહત્વને સમજાવો.
4. **Detail Shastra's classification into Vaidic and Aavidic traditions with relevant examples.** વૈદિક અને અવૈદિક પરંપરાઓમાં શાસ્ત્રના વર્ગીકરણની વિગતવાર ચર્ચા કરી સંબંધિત ઉદાહરણો આપો.
5. **Introduce Indic Knowledge Systems (IKS) and its contemporary importance.** ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીઓ (IKS) અને તેના સમકાળીન મહત્વનો પરિચય આપો.
6. **Elaborate on the various Indic Knowledge Systems and trace the history of the Bhartiya Education System from ancient to modern times.** વિવિધ ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીઓ પર પ્રકાશ પાડી પ્રાચીનથી આધુનિક સમય સુધીના ભારતીય શિક્ષણ પ્રણાલી (BES) ના ઇતિહાસને ચર્ચા.
7. **Differentiate between the concept of four domains of education: Gurukul, Pathshala, Vidyalay, and Vishvavidyalay.** શિક્ષણના ચાર ક્ષેત્રો: ગુરુકુળ, પાઠશાળા, વિદ્યાલય અને વિશ્વવિદ્યાલય વચ્ચેના ખ્યાલ/તફાવત સ્પષ્ટ કરો.

**UNIT 2:**

8. **Analyse IKS contributions to Mathematics and Astronomy.** ગણિત અને ખગોળજ્ઞાનમાં IKS ના યોગદાનનું વિશ્લેષણ કરો.

9. Briefly examine IKS's multi-disciplinary contributions to Life Sciences-Physics, Chemistry, Botany. જીવવિજ્ઞાન-લૌટિકશાસ્ક, રસાયણશાસ્ક અને વનસ્પતિશાસ્કમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીના બહુવિધ યોગદાનનું દ્રેકમાં વિશ્લેષણ કરો.
10. Write a note on Metal Technology-techniques and types in IKS. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીમાં ધાતુ વિજ્ઞાન-તકનીકો અને પ્રકારો પર નોંધ લખો.
11. Discuss the holistic principles of Ayurveda: its definition, branches, pioneers. આયુર્વેદના સર્વગ્રાહી સિદ્ધાંતો; તેની વ્યાખ્યા, શાખાઓ, પ્રણેતાઓની ચર્ચા કરો.
12. Explain the Tri Dosha concept in Ayurveda and its role in maintaining body balance. આયુર્વેદમાં ત્રિદોષ ના ખ્યાલ અને શરીરનું સંતુલન જળવવામાં તેની ભૂમિકા સમજાવો.
13. Evaluate the science and aesthetics of ancient Indian Town Planning. પ્રાચીન ભારતીય નગર આયોજનના વિજ્ઞાન અને સૌદર્યનું મૂલ્યાંકન કરો.
14. Evaluate the science and aesthetics of ancient Temple Architecture. પ્રાચીન ભારતીય મંદિર સ્થાપત્યના વિજ્ઞાન અને સૌદર્યનું મૂલ્યાંકન કરો.
15. Analyse Indigenous Tools and technologies for Town Planning and Temple Architecture in India. ભારતમાં નગર આયોજન અને મંદિર સ્થાપત્ય માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલા સ્થાનિક સાધનો અને ટેકનિકનું વિશ્લેષણ કરો.
16. Explain the concept of 64 Kala and its contribution to skill development in ancient Bharat. ૬૪ કલાના ખ્યાલ આપો અને પ્રાચીન ભારતમાં ક્રૌશલ્ય વિકાસમાં તેના યોગદાનને સમજાવો.
17. Write briefly on science behind Indian traditions and rituals. ભારતીય પરંપરાઓ અને ધાર્મિક વિધિઓ પાછળના વિજ્ઞાન વિશે સંક્ષિપ્તમાં લખો.

### 5 Marks

#### UNIT 1:

1. Present a brief note highlighting the key features of the Indic Knowledge System. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાના મુખ્ય લક્ષણોને ૨૪ કરતી દ્રેક નોંધ લખો.
2. Write a short note on Significance of Indic Knowledge Systems. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાઓના મહત્વ વિશે સંક્ષિપ્ત નોંધ લખો.

3. Give a concise overview of the different systems that make up the Indic Knowledge System (IKS). ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી (IKS) ની વિવિધ પદ્ધતિઓનું સંક્ષિપ્ત રેખાંકન આપો.
4. Briefly cast light on Shastra. શાસ્ત્ર વિષે ટ્રેકમાં પ્રકાશ પાડો.
5. Write a short note on Classification of Shastra. શાસ્ત્રોના વર્ગીકરણ વિષે ટ્રેકમાં લખો.
6. Briefly discuss Bharatiya Education System. ભારતીય શિક્ષણ પદ્ધતિ વિષે સંક્ષેપમાં ચર્ચા કરો.
7. Describe in brief the guiding philosophy behind the Bharatiya Education System. ભારતીય શિક્ષણ પદ્ધતિને આધાર આપતી ફિલોસોફી અંગે સંક્ષિપ્ત વર્ણન કરો.
8. Briefly explain Gurukul and Pathshala as the domains of education in IKS. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીમાં (IKS) શિક્ષણનાં ક્ષેત્ર તરીકે ગુરુકુલ અને પાઠ્યાળા વિષે સંક્ષિપ્તમાં સમજાવો.
9. Briefly explain Vidhyalaya and Vishvavidhyalaya as the domains of education in IKS. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીમાં (IKS) શિક્ષણનાં ક્ષેત્ર તરીકે વિદ્યાલય અને વિશ્વવિદ્યાલયની સંક્ષિપ્તમાં સમજાવો.

## UNIT 2:

10. Briefly discuss IKS contributions to Mathematics. ગણિતમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીના (IKS) યોગદાનની ટ્રેકમાં ચર્ચા કરો.
11. Explain in short how the Indic Knowledge System contributed to the field of astronomy. ખગોળશાસ્ત્ર ક્ષેત્રમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીએ કેટલું અને કેવી રીતે યોગદાન આપ્યું તે ટ્રેકમાં સમજાવો.
12. Write a brief explanation of the contributions made by IKS to the understanding of the planetary system. ગ્રહમંડળની સમજૂતીમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીનું યોગદાન શું છે તે ટ્રેકમાં સમજાવો.
13. Provide a short description of the major branches of Ayurveda. આયુર્વેદની મુખ્ય શાખાઓ વિષે ટ્રેક વર્ણન આપો.
14. Prepare a short note explaining the concept of the Tri Dosha. ત્રિદોષના ખ્યાલને સમજાવતી ટ્રેક નોંધ તૈયાર કરો.
15. Briefly discuss tools and techniques for Metal Smelting. ધાતુ ઓગાળવાનાં સાધનો અને પદ્ધતિઓ અંગે ટ્રેકમાં ચર્ચા કરો.
16. Write a concise explanation of the major tools used in ancient mining activities. પ્રાચીન ખાણકામ પ્રક્રિયામાં વપરાતા મુખ્ય સાધનો વિષે સંક્ષેપમાં સમજાવો.

17. Give a brief note highlighting how Lothal and Dholavira represent architectural excellence in ancient Indian town planning. લોથલ અને ધોળાવીરા પ્રાચીન ભારતીય નગર આયોજનની સ્થાપત્ય કુશળતાનું કેવી રીતે પ્રતિનિધિત્વ કરે છે તે વિશે ટ્રેક્ટી નોંધ લખો.
18. Write a brief note on Mohen-Jo-Daro as examples of architectural marvels of Ancient Indian Town Planning. પ્રાચીન ભારતીય નગર આયોજનના સ્થાપત્ય વિશે તરીકે મોહેંજો-દારો અંગે ટ્રેક નોંધ લખો.
19. Present a short description of the Jagannath Puri Temple as an architectural masterpiece of Ancient Indian temple design. પ્રાચીન ભારતીય મંદિર રચનાના એક સ્થાપત્ય ચમત્કાર તરીકે જગન્નાથ પુરી મંદિરનું સંક્ષિપ્ત વર્ણન રજૂ કરો.
20. Give a brief overview of the Sun Temple and Hampi Temple as notable examples of Ancient Indian temple architecture. પ્રાચીન ભારતીય મંદિર સ્થાપત્યના મહત્વપૂર્ણ દેદાહરણ તરીકે સૂર્ય મંદિર અને હંપી મંદિર અંગે ટ્રેકું અવલોકન આપો.
21. Briefly discuss Indic Medical Science Achievement in the view of IKS. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીના (IKS) દ્વારા ભારતીય વૈદ્યક વિજ્ઞાનની સિક્ષિઓ અંગે ટ્રેકમાં ચર્ચા કરો.
22. Briefly discuss Skill Enhancement with 64 Kala. 64 કલાઓ દ્વારા કૌશલ્ય વિકાસ અંગે ટ્રેકમાં ચર્ચા કરો.
23. Outline the early development and cultural origins of Art and Tradition in India. ભારતમાં કલા અને પરંપરાના પ્રારંભિક વિકાસ અને સાંસ્કૃતિક ઉત્પત્તિનું ટ્રેકમાં રૂપરેખાંકન આપો.
24. Provide a concise explanation of the scientific reasoning behind various traditions and rituals. વિવિધ પરંપરાઓ અને ધાર્મિક વિધિઓ પાછળના વૈજ્ઞાનિક તર્ક અંગે સંક્ષિપ્તમાં સમજાવો.

### 1 Mark

#### Multiple choice questions.

##### UNIT 1:

1. The Indic Knowledge System is primarily known for \_\_\_\_\_. (ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા મુખ્યત્વે \_\_\_\_\_ માટે જાણીતી છે.)
  - a) Treating knowledge as isolated subjects (જ્ઞાનને અલગ-અલગ વિષય તરીકે જોડવા)
  - b) Linking philosophy with practical life (ફિલોસોફીને વાસ્તવિક જીવન સાથે જોડવા)

- c) Rejecting empirical observation (પ્રયોગાત્મક અવલોકનને નકારી દેવા)
- d) Following a single religious doctrine (એકજ ધાર્મિક સિક્ષાંતનું અનુસરણ કરવા)

**Answer: b**

**2. Which of the following is a well-known domain within IKS? (નીચેનું કયું ક્ષેત્ર IKS નો જાણીતા ભાગ છે?)**

- a) Renaissance architecture (રેનેસા સ્થાપત્ય)
- b) Ayurveda (આયુર્વેદ)
- c) Microprocessor design (માઇક્રોપ્રોસેસર ડિઝાઇન)
- d) Modern corporate law (આધુનિક કોર્પોરેટ કાન્ન)

**Answer: b**

**3. The idea that health depends on balance among body, mind, and environment belongs to (શરીર-મન-પર્યાવરણના સંતુલન પર આરોગ્ય આધારિત છે—આ વિચાર કયા ક્ષેત્રનો છે?)**

- a) Vedic mathematics (વૈદિક ગણિત)
- b) Metallurgy (ધાતુશાસ્ત્ર)
- c) Ayurveda (આયુર્વેદ)
- d) Astronomy (ખગોળશાસ્ત્ર)

**Answer: c**

**4. Why is IKS considered relevant today? (IKS આજના સમયમાં શા માટે મહત્વપૂર્ણ છે?)**

- a) It replaces all modern science (તે આધુનિક વિજ્ઞાનને સંપૂર્ણ બદલે છે)
- b) It offers long-term, ecology-friendly principles (તે લાંબાગાળાના, પર્યાવરણીય અનુકૂળ સિક્ષાંતો આપે છે)
- c) It focuses only on ritual practices (તે માત્ર રિવાજો પર ધ્યાન આપે છે)
- d) It avoids practical knowledge (તે પ્રાયોગિક જ્ઞાનથી દૂર રહે છે)

**Answer: b**

**5. Which statement reflects a core characteristic of IKS learning? (IKS શિખવાની મુખ્ય વિશેષતા કઈ છે?)**

- a) Knowledge should always be detached from ethics (જ્ઞાન નૈતિકતા થી સંપૂર્ણ અલગ હોવું જોઈએ)
- b) Learning must be text-dependent only (શિક્ષણ માત્ર ગુંથો પર આધારિત હોવું જોઈએ)
- c) Experience, observation, and context matter (અનુભવ, અવલોકન અને પરિસ્થિતિ મહત્વપૂર્ણ છે)

d) Only theoretical knowledge is valuable (માત્ર સિદ્ધાંત આધારિત જ્ઞાન મહત્વનું છે)

**Answer: c**

**6. A farmer uses natural soil cycles to plan crops instead of chemical-heavy methods. This reflects \_\_\_\_\_. (ખેડૂત રાસાયણિક પદ્ધતિઓને બદલે કુદરતી જમીનચક પર આધારિત ખેતી કરે છે. આ \_\_\_\_ દર્શાવે છે.)**

- a) IKS agricultural principles (IKS ના કૃષિ સિદ્ધાંતો)
- b) Modern industrial farming only (માત્ર ઔદ્યોગિક કૃષિ)
- c) Random trial and error (ચાદ્રાચ્છિક પ્રયત્ન-ભૂલ)
- d) Purely spiritual choices (માત્ર આધ્યાત્મિક પસંદગી)

**Answer: a**

**7. In IKS, architecture systems like Vastu Shastra emphasize \_\_\_\_\_. (IKS માં વાસ્તુશાસ્ત્ર જેવા સ્થાપત્યતંત્રો \_\_\_\_ પર ભાર મૂકે છે)**

- a) Ignoring local climate (સ્થાનિક હવામાન અવગણણું)
- b) Harmony between space, people, and environment (સ્થળ, લોકો અને પર્યાવરણ વચ્ચેનો સુમેળી)
- c) Maximizing built-up area at all costs (યથાશક્તિ વધુ બાંધકામ કરવું)
- d) Designing only temples (માત્ર મંદિરોની રચના કરવી)

**Answer: b**

**8. Panini's contribution to Sanskrit grammar is an example of IKS excellence in \_\_\_\_\_. (પાણીનિનું સંસ્કૃત વ્યાકરણમાં કાર્ય IKS ની કઈ ઉત્તમ ક્ષેત્રનું ઉદાહરણ છે?)**

- a) Computational linguistics (કમ્પ્યુટેશનલ ભાષાશાસ્ત્ર)
- b) Early linguistic science (પ્રાચીન ભાષાશાસ્ત્ર)
- c) Mythology (પુરાણકથા)
- d) Ritual studies (વિધિ અભ્યાસ)

**Answer: b**

**9. A teacher wants students to understand how subjects connect. Which IKS idea supports this? (શિક્ષક છ છે કે વિદ્યાર્થીઓ વિષયો વચ્ચેના સંબંધો સમજે. કઈ IKS વિચારધારા આને સમર્થન આપે છે?)**

- a) Keep science, ethics, and society separate (વિજ્ઞાન, નૈતિકતા અને સમાજને અલગ રાખો)
- b) Focus on interdisciplinary learning (અંતરવિષયક અભ્યાસને પ્રોત્સાહિત કરવું)
- c) Memorize formulas without application (પ્રયોગ વગર સૂત્રો યાદ કરાવવું)

d) Avoid real-world examples (વास्तविक ઉदाहરणોને ટાળો)

**Answer: b**

**10. Which situation best demonstrates the practical value of IKS today? (નીચેમાંથી કઈ પરિસ્થિતિ આજે IKS ની પ્રાયોગિક કિંમત બતાવે છે?)**

- a) Using only modern architecture without climate adaptation (હવામાનને અવગાણીને માત્ર આધુનિક સ્થાપત્યનો ઉપયોગ)
- b) Adopting traditional water-harvesting systems to manage drought (દક્ષાળ સામે પરંપરાગત પાણી સંગ્રહ પ્રક્રિયાની અપનાવવી)
- c) Treating sustainability as irrelevant (ટકાઉપણાને અગત્યનું ન માનવું)
- d) Ignoring local biodiversity (સ્થાનિક જૈવિક વિવિધતાને અવગાણવું)

**Answer: b**

**11. What sets IKS apart from many modern specialized systems? (IKS ને ધારા આધુનિક વિશિષ્ટ તંત્રોથી અલગ શું બનાવે છે?)**

- a) It avoids scientific reasoning (તે વૈજ્ઞાનિક તર્ક ટાળે છે)
- b) It stresses the unity of inner life, community, and nature (તે આંતરિક જીવન, સમાજ અને પ્રકૃતિ વચ્ચેની એકતાને મહત્વ આપે છે)
- c) It discourages innovation (તે નવીકરણને નિરોત્સાહિત કરે છે)
- d) It considers knowledge static (તે જ્ઞાનને અચળ ગણે છે)

**Answer: b**

**12. A policymaker looks for a framework that blends tradition with modern science. Which feature of IKS helps here? (એક નીતિનિર્માતાને પરંપરા અને આધુનિક વિજ્ઞાનને જોડતું માળખું જોઈએ છે. IKS ની કઈ ખાસિયત અહી મદદરૂપ બને?)**

- a) Rigid rejection of newer knowledge (નવા જ્ઞાનને કડક રીતે નકારી દેવું)
- b) Flexibility and context-based adaptation (લવચીકરણ અને પરિસ્થિતિ મુજબ અનુકૂળતા)
- c) Exclusive reliance on ancient texts (માત્ર પ્રાચીન ગ્રંથો પર આધાર)
- d) Preference for uniform global rules (વિશ્વત્વાપી એકરૂપ નિયમોની પસંદગી)

**Answer: b**

**13. What is the meaning of the term Shashtra? (શાસ્ત્ર શબ્દનો અર્થ શું છે?)**

- a) A scientific experiment (એક વૈજ્ઞાનિક પ્રયોગ)
- b) A manual of instruction or authoritative text (નિર્દેશ આપતો અથવા અધિકૃત ગ્રંથ)
- c) A ritual performed by priests (પૂજારીઓ દ્વારા કરવામાં આવતી વિધિ)

d) An ancient war strategy (પ્રાચીન યુદ્ધ રણનીતિ)

**Answer: b**

**14. Why are Shastras considered important in Bharatvarsha? (ભારતવર્ષમાં શાસ્ત્રોને મહત્વનું કેમ માનવામાં આવે છે?)**

- a) They provide entertainment (તે મનોરંજન આપે છે)
- b) They offer ethical guidance and systematic knowledge on various aspects of life (તે જીવનના અનેક ક્ષેત્રોમાં નૈતિક માર્ગદર્શન અને વ્યવસ્થિત જ્ઞાન આપે છે)
- c) They are only religious texts (તે માત્ર ધાર્મિક ગુંથો છે)
- d) They are used for trade and commerce only (તે ફક્ત વેપાર અને વાણિજ્ય માટે વપરાય છે)

**Answer: b**

**15. Shastras in Bharatvarsha are broadly classified into which two categories? (ભારતવર્ષમાં શાસ્ત્રો કઈ બે મુખ્ય શ્રેણીમાં વર્ગીકૃત છે?)**

- a) Religious and Non-religious (ધાર્મિક અને અધાર્મિક)
- b) Vaidic and Avaidic (વૈદિક અને અવૈદિક)
- c) Historical and Modern (ઇતિહાસિક અને આધુનિક)
- d) Ritualistic and Philosophical (રિટ્યુલિગાત અને તત્ત્વજ્ઞાન આધારિત)

**Answer: b**

**16. Which of the following is an example of Vaidic Shashtra? (નીચેનામાંથી કયું વૈદિક શાસ્ત્રનું ઉદાહરણ છે?)**

- a) Ayurveda (આયુર્વેદ)
- b) Arthashastra (અર્થશાસ્ત્ર)
- c) Manusmriti (મનુસ્મૃતિ)
- d) All of the above (ઉપરના બધાં)

**Answer: d**

**17. Which Shashtra is considered a key text for ancient Indian law and ethics? (પ્રાચીન ભારતીય ધાર્મિક-નૈતિક વ્યવસ્થાનો મુખ્ય ગુંથ કયું શાસ્ત્ર માનવામાં આવે છે?)**

- a) Bhagavad Gita (ભાગવદ ગીતા)
- b) Manusmriti (મનુસ્મૃતિ)
- c) Yoga Sutras (યોગ સૂત્રો)
- d) Charaka Samhita (ચરક સંહિતા)

**Answer: b**

**18. The Vaidic Shastras mainly originate from which source? (વૈદિક શાસ્ત્રો મુખ્યત્વે કયા સ્તોત્રમાંથી પ્રાપ્ત થાય છે?)**

- a) Puranas (પુરાણો)
- b) Vedas and associated texts (વેદો અને સંબંધિત ગ્રંથો)
- c) Buddhist scriptures (બૌધ્ધ ગ્રંથો)
- d) Jain Agamas (જૈન આગામો)

**Answer: b**

**19. Aavidic Shastras are mainly concerned with: (અવૈદિક શાસ્ત્રો મુખ્યત્વે કયા વિષયો સાથે સંબંધિત છે?)**

- a) Vedic rituals and mantras (વૈદિક વિધિઓ અને મંત્રો)
- b) Philosophical systems and other allied knowledge (તત્ત્વજ્ઞાનિક પદ્ધતિઓ અને સંબંધિત જ્ઞાન)
- c) Specific genealogies of kings (રાજાઓની વંશાવલીઓ)
- d) None of the above (આમાંથી કોઈ નહીં)

**Answer: b**

**20. Which of the following is an Aavidic literature example? (નીચેનામાંથી કયું અવૈદિક સાહિત્યનું ઉદાહરણ છે?)**

- a) Yoga Sutras (યોગ સૂત્રો)
- b) Rigveda (રિગવેદ)
- c) Yajurveda (યજુર્વેદ)
- d) Samaveda (સામવેદ)

**Answer: a**

**21. What aspect of knowledge does Jyotishastra deal with? (જ્યોતિષશાસ્ત્ર કઈ પ્રકારનું જ્ઞાન આવરે છે?)**

- a) Medicine (યાંકિતસા)
- b) Astronomy and astrology (ખગોળવિજ્ઞાન અને જ્યોતિષ)
- c) Martial arts (યુદ્ધ કલા)
- d) Linguistics (ભાષાશાસ્ત્ર)

**Answer: b**

**22. Which of the following best describes a Shashtra? (નીચેનું કયું શાસ્ત્રને સૌથી યોગ્ય રીતે વર્ણવે છે?)**

- a) Only a religious scripture (માત્ર ધાર્મિક ગુંથ)
- b) An organized and systematic text guiding life, ethics, rituals, and sciences (જીવન, નૈતિકતાઓ, વિધિઓ અને વિજ્ઞાનને માર્ગદર્શન આપતું વ્યવસ્થિત ગુંથ)
- c) A vague collection of stories (અસ્પષ્ટ વાર્તાઓનો સંગ્રહ)
- d) A philosophical discourse without practical application (પ્રયોગ વગરનું તત્ત્વજ્ઞાન)

**Answer: b**

**23. Which category does Dharmashastra fall under within the Shashtra tradition? (શાસ્ત્ર પરંપરામાં ધર્મશાસ્ત્ર કઈ શ્રેણીમાં આવે છે?)**

- a) Vaidic (વૈદિક)
- b) Avaidic (અવૈદિક)
- c) Pauranic (પુરાણિક)
- d) Upanishadic (ઉપનિષદિક)

**Answer: b**

**24. Which category includes analytical and scientific works like Panini's Ashtadhyayi? (પાણીની અષ્ટાધ્યાયી જીવી વૈજ્ઞાનિક-વિશ્લેષણાત્મક કૃતિ કઈ શ્રેણીમાં આવે છે?)**

- a) Vaidic (વૈદિક)
- b) Avaidic (અવૈદિક)
- c) Shruti (શ્રુતિ)
- d) Samhita (સંહિતા)

**Answer: b**

**25. What is a key method through which the Indic Knowledge System has historically spread? (ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા ઐતિહાસિક રીતે કેવી રીતે પ્રસરતી આવી છે?)**

- a) Printed books only (માત્ર છાપેલ પુસ્તકો)
- b) Oral transmission and educational institutions like Nalanda (મૌખિક પરંપરા અને નાલંદા જીવી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ)
- c) Online courses (ઓનલાઇન કોર્સોસ)
- d) Trade and commerce (વેપાર અને વાણિજ્ય)

**Answer: b**

**26. Which scientific contribution is attributed to the Indic Knowledge System? (ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાનું કયું વૈજ્ઞાનિક યોગદાન માનવામાં આવે છે?)**

- a) Electricity (વીજળી)
- b) Concept of zero and decimal system (શૂન્યનો ખ્યાલ અને દશાંશ પદ્ધતિ)
- c) Telescope (દૂરવીન)
- d) Steam engine (સ્ટીમ એન્જિન)

Answer: b

**27. What is emphasized in the core philosophy of IKS proliferation? (IKS ના પ્રસારની મૂળ ફિલોસોફીમાં મુખ્યત્વે શાના ભાર મુક્કવામાં આવે છે?)**

- a) Memorization (મુખ્પાઠ)
- b) Holistic, experiential, and spiritual learning (સમગ્ર, અનુભવ આધારિત અને આધ્યાત્મિક શિક્ષણ)
- c) Secularism only (માત્ર ધાર્મિક નિરપેક્ષતા)
- d) Industrial applications only (માત્ર ઔદ્યોગિક ઉપયોગ)

Answer: b

**28. The philosophy of Bhartiya Education System focuses on: (ભારતીય શિક્ષણ પદ્ધતિની ફિલોસોફી કથાં પર ભાર મૂકે છે?)**

- a) Only technical skills (માત્ર તકનિકી કુશળતાઓ)
- b) Holistic development including body, mind, and spirit (શરીર-મન-આત્માના સમગ્ર વિકાસ પર)
- c) Memorizing scriptures only (માત્ર ગુણોનો મુખ્પાઠ)
- d) Western education models (પદ્ધિમી શિક્ષણ પદ્ધતિઓ)

Answer: b

**29. According to Mahatma Gandhi, education should focus on: (મહાત્મા ગાંધી અનુસાર શિક્ષણનું મુખ્ય ધ્યાન કથાં હોલ્યું જોઈએ?)**

- a) Reading and writing only (માત્ર વાચન-લેખન)
- b) Drawing out the best of body, mind, and spirit (શરીર-મન-આત્માની શ્રેષ્ઠતા બહાર લાવવી)
- c) Competitive exams (સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ)
- d) Industrial training (ઔદ્યોગિક તાલીમ)

Answer: b

**30. What does the Bhartiya Education System emphasize besides academics? (શૈક્ષણિક વિષયો સિવાય ભારતીય શિક્ષણ પદ્ધતિ શું મહત્વ આપે છે?)**

a) Physical fitness, moral values, and community service (શારીરિક તંદુરસ્તી, નૈતિક મૂલ્યો અને સમાજસેવા)

b) Only religious rituals (માત્ર ધાર્મિક વિધિઓ)

c) Foreign languages only (માત્ર વિદેશી ભાષાઓ)

d) Business skills only (માત્ર વ્યવસાયિક કુશળતાઓ)

**Answer: a**

**31. The Gurukul system primarily involved:** (ગુરુકુલ પદ્ધતિ મુખ્યત્વે શું આવરી લેતી હતી?)

a) Students learning at home (ઘરે અભ્યાસ કરવો)

b) Students living with the guru and holistic education (ગુરુ સાથે રહી સમગ્ર શિક્ષણ મેળવવું)

c) Online education (ઓનલાઇન શિક્ષણ)

d) Formal classroom with no personal interaction (વ્યક્તિગત સંપર્ક વગરનો ઔપચારિક વર્ગાંડ)

**Answer: b**

**32. Ancient Indian education included subjects like:** (પ્રાચીન ભારતીય શિક્ષણ કયા વિષયોનો સમાવેશ કરતી હતી?)

a) Only religious texts (માત્ર ધાર્મિક ગ્રંથો)

b) Philosophy, mathematics, medicine, arts, and warfare (તત્ત્વજ્ઞાન, ગણિત, ચિકિત્સા, કલા અને યુદ્ધકલા)

c) Only agriculture (માત્ર કૃષિ)

d) Modern sciences only (માત્ર આধુનિક વિજ્ઞાન)

**Answer: b**

**33. Which ancient Indian universities were prominent centers of learning?** (નીચેની કઈ પ્રાચીન ભારતીય ચુલ્લિવર્સિટીઓ પ્રતિષ્ઠિત શૈક્ષણિક કેન્દ્રો હતી?)

a) Cambridge and Oxford (કેમ્બ્રિજ અને ઓક્સફર્ડ)

b) Nalanda and Takshashila (નાલંદા અને તક્ષશિલા)

c) Harvard and Yale (હાર્વર્ડ અને યેલ)

d) None (કોઈ નથી)

**Answer: b**

**34. The medieval era affected Indian education by:** (મધ્યયુગે ભારતીય શિક્ષણને કેવી રીતે અસર કરી?)

- a) Promoting only Western education (માત્ર પશ્ચિમી શિક્ષણનો પ્રચાર)
- b) Causing interruptions through invasions but also introducing Islamic educational influences (આકમણથી વિક્રોપ લાવી પણ ઇસ્લામિક શિક્ષણ પ્રભાવ ઉમેય્યો)
- c) Completely stopping education (શિક્ષણ સંપૂર્ણ બંધ કર્યુ)
- d) Initiating modern schooling only (માત્ર આધુનિક શાળાશિક્ષણ શરૂ કર્યુ)

**Answer: b**

**35. The establishment of the Central Board of Secondary Education (CBSE) took place in: (સીબીએસેઈ ની સ્થાપના કયારે થઈ?)**

- a) 1857
- b) 1952
- c) 2000
- d) 1921

**Answer: b**

**36. Gurukul is best described as: (ગુરુકુલને શ્રેષ્ઠ રીતે કેવી રીતે વર્ણવી શકાય?)**

- a) Formal Western style school (પશ્ચિમી શૈલીની ઔપચારિક શાળા)
- b) A residential school where students live with the guru (વિદ્યાર્થીઓ ગુરુ સાથે રહે તેવી નિવાસી શાળા)
- c) An online education platform (ઓનલાઈન શિક્ષણ મંચ)
- d) Only religious teaching center (માત્ર ધાર્મિક શિક્ષણ કેન્દ્ર)

**Answer: b**

**37. Pathshala primarily refers to: (પાઠશાળા મુખ્યત્વે શું દર્શાવે છે?)**

- a) Informal learning centers focused on religious/traditional education (ધાર્મિક/પરંપરાગત શિક્ષણવાળી અનૌપચારિક શાળાઓ)
- b) Universities (વિશ્વવિદ્યાલયો)
- c) Technical institutes (તકનિકી સંસ્થાઓ)
- d) Modern schools only (માત્ર આધુનિક શાળાઓ)

**Answer: a**

**38. Vidyalay denotes: (વિદ્યાલયનો અર્થ શું છે?)**

- a) A formal school with a structured curriculum (રચનાત્મક અભ્યાસક્રમવાળી ઔપચારિક શાળા)
- b) Only ancient centers (માત્ર પ્રાચીન કેન્દ્રો)
- c) Apprenticeships (શિષ્યવૃત્તિ)
- d) Only spiritual centers (માત્ર આધ્યાત્મિક કેન્દ્રો)

**Answer: a**

**39. Vishvavidyalay stands for: (વિશ્વવિદ્યાલયનો મતલબ શું છે?)**

- a) A local school (સ્થાનિક શાળા)
- b) A university offering diverse scholarly disciplines (વિવિધ શૈક્ષણિક ક્ષેત્રો ધરાવતી યુનિવર્સિટી)
- c) A religious temple (મંદિર)
- d) A tutoring center (ટ્યુશન કેન્દ્ર)

**Answer: b**

**40. Which reflects the philosophy of Gurukul education? (ગુરુકુલ શિક્ષણની તત્ત્વદિષ્ટને નીચેમાંથી શું દર્શાવે છે?)**

- a) Learning in isolation (અલગથી અભ્યાસ)
- b) Holistic development: moral, physical, intellectual (નૈતિક, શારીરિક અને બુદ્ધિગત સમગ્ર વિકાસ)
- c) Only scripture reading (માત્ર ગ્રંથ વાંચન)
- d) Only vocational training (માત્ર વ્યવસાયિક તાલીમ)

**Answer: b**

**41. Vishvavidyalays in ancient India were known for teaching: (પ્રાચીન ભારતનાં વિશ્વવિદ્યાલયોમાં શું ભણાવવામાં આવતું હતું?)**

- a) Only philosophy (માત્ર તત્ત્વજ્ઞાન)
- b) Wide range: science, law, medicine, arts (વિજ્ઞાન, કાયદા, ચિકિત્સા, કલા વગેરે)
- c) Only rituals (માત્ર વિધિઓ)
- d) Only martial arts (માત્ર યુઝકલા)

**Answer: b**

**42. Pathshalas were significant in propagating: (પાઠશાળાઓ શાના પ્રસાર માટે મહત્વપૂર્ણ હતી?)**

- a) Modern science only (માત્ર આધુનિક વિજ્ઞાન)
- b) Religious and moral education locally (સ્થાનિક ધાર્મિક અને નૈતિક શિક્ષણ)
- c) Foreign languages (વિદેશી ભાષાઓ)
- d) Government administration (સરકારી વ્યવસ્થા)

**Answer: b**

**43. The ultimate aim of ancient Bhartiya education was:** (પ્રાચીન ભારતીય શિક્ષણનો અંતિમ હેતુ શું હતો?)

- a) Job placement (નોકરી મેળવવી)
- b) Self-realization and liberation (આત્મજ્ઞાન અને મુક્તિ)
- c) Wealth accumulation (ધન એકત્ર કરવું)
- d) Sports excellence (રમતગમતમાં પ્રાવિષ્ય)

**Answer: b**

**44. Which system replaced Indigenous education during British rule?** (બ્રિટિશ શાસનમાં કઈ પદ્ધતિએ ભારતીય પરંપરાગત શિક્ષણને બદલી?)

- a) Gurukul system (ગુરુકુલ પદ્ધતિ)
- b) Western-style education with English emphasis (અંગ્રેજી આધારિત પશ્ચિમી શિક્ષણ)
- c) Madrasa system only (માત્ર મદ્રસા પદ્ધતિ)
- d) Online education (ઓનલાઇન શિક્ષણ)

**Answer: b**

**45. Which education domain uses formal syllabus, exams, and textbooks?** (કયું શિક્ષણ ક્ષેત્ર ઓપચારિક અભ્યાસક્રમ, પરીક્ષાઓ અને પાઠ્યપુસ્તકોનો ઉપયોગ કરે છે?)

- a) Gurukul (ગુરુકુલ)
- b) Vidyalay (વિદ્યાલય)
- c) Pathshala (પાઠશાળા)
- d) Guru-shishya system (ગુરુ-શિષ્ય પદ્ધતિ)

**Answer: b**

**46. What distinguishes Vishvavidyalay from other domains?** (વિશ્વવિદ્યાલયને અન્ય ક્ષેત્રોથી શું અલગ પાડે છે?)

- a) It is localized (તે સ્થાનિક છે)
- b) Higher education and advanced research (ઉચ્ચ શિક્ષણ અને સંશોધન)
- c) It is informal (તે અનૌપચારિક છે)
- d) Rural education only (માત્ર ગ્રામ્ય શિક્ષણ)

**Answer: b**

**47. One major challenge for IKS proliferation today is:** (આજે IKSના પ્રસાર માટેનું મુખ્ય પડકાર શું છે?)

- a) Unlimited funding (असीमित नाणां)
- b) Standardizing curriculum and verifying research (अभ्यासक्रम मानकीकरण અને સંશોધન ચકાસણી)
- c) Low interest in education (શિક્ષણમાં ઓછો રસ)
- d) Excessive digital access (અતિરેકી ડિજિટલ ઉપયોગ)

**Answer: b**

**48. The Bhartiya Education System aims for: (ભારતીય શિક્ષણ પદ્ધતિ શું હાંસલ કરવા માગે છે?)**

- a) Education only for elites (માત્ર ઉચ્ચ વર્ગ માટેનું શિક્ષણ)
- b) Inclusive and equitable education (સમાવેશક અને સમાન શિક્ષણ)
- c) Education based on foreign models (વિદેશી મોડેલો પર આધારિત શિક્ષણ)
- d) Only religious education (માત્ર ધાર્મિક શિક્ષણ)

**Answer: b**

**49. The ancient Indian educational philosophy considered which four pillars essential? (પ્રાચીન ભારતીય શિક્ષણ ફિલોસોફીમાં કયા ચાર સ્તંભોને મૂળભૂત માનવામાં આવ્યા?)**

- a) Reading, writing, arithmetic, history (વાંચન, લેખન, ગણિત, ઇતિહાસ)
- b) Body, intellect, morals, self-realization (શરીર, બુદ્ધિ, નૈતિકતા, આત્મબોધ)
- c) Only technical skills (માત્ર તકનિકી કુશળતા)
- d) None (કોઈ નહીં)

**Answer: b**

**50. The first formal education reforms introduced by the British were linked to: (બ્રિટિશે રજૂ કરેલ પ્રથમ ઔપચારિક શિક્ષણ સુધારો કયા સાથે સંબંધિત હતો?)**

- a) Macaulay's Minute (1835) (મેકોલે મિનિટ, 1835)
- b) Kautilya's Arthashastra (કૌટિલ્યનો અર્થશાસ્ત્ર)
- c) Gupta inscriptions (ગુપ્ત યુગની શિલાલેખો)
- d) Ashokan edicts (અશોકના શિલાલેખો)

**Answer: a**

**UNIT 2:**

**51. Which ancient Indian mathematician is credited with significant contributions to algebra and arithmetic? (બીજગણિત અને અંકગણિતમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન માટે કયા પ્રાચીન ભારતીય ગણિતજ્ઞ પ્રચલિત છે?)**

- a) Euclid (યૂક્લિડ)
- b) Aryabhata (આર્યભટ)
- c) Pythagoras (પાઈથાગોરસ)
- d) Newton (ન્યૂટન)

**Answer: b**

**52. The decimal place-value number system with zero was first developed by: (શૂન્ય સાથેની દશાંશ સ્થાન મૂલ્ય પદ્ધતિ સૌપ્રથમ કોના દ્વારા વિકસાવવામાં આવી?)**

- a) Greeks (ગ્રીક)
- b) Babylonians (બેબિલોનિયન)
- c) Ancient Indians (પ્રાચીન ભારતીયો)
- d) Egyptians (ઇજિપ્ટિવાસીઓ)

**Answer: c**

**53. Which ancient Indian text is significant for its work in trigonometry and planetary calculations? (ત્રિકોણમિતિ અને ગ્રહગતિના હિસાબ માટે કયું પ્રાચીન ભારતીય ગ્રંથ મહત્વપૂર્ણ છે?)**

- a) Rigveda (રિગવેદ)
- b) Aryabhatiya (આર્યભટિય)
- c) Bhagavad Gita (ભાગવદ ગીતા)
- d) Manusmriti (મનુસ્મૃતિ)

**Answer: b**

**54. The concept of sine and cosine functions in trigonometry was first elaborated by \_\_\_\_\_: (ત્રિકોણમિતિમાં સાઈન અને કોસાઈનના ઘયાલને સૌથી પહેલાં \_\_\_\_\_ એ સમજાવ્યો.)**

- a) Brahmagupta (બ્રહ્મગુપ્ત)
- b) Bhaskara II (ભાસ્કર દ્વિતીય)
- c) Aryabhata (આર્યભટ)
- d) Al-Khwarizmi (અલ-ખવારિઝ્મી)

**Answer: c**

**55. What was Aryabhata's estimate related to the speed of light? (આર્યભટે પ્રકાશના વેગ સંબંધિત શું અનુમાન આપ્યું હતું?)**

- a) He did not calculate speed of light (તે મણે પ્રકાશનો વેગ ગણ્યો નહોતો)
- b) Close approximation to the modern value (આધુનિક મૂલ્યની નજીકનું અનુમાન)
- c) Believed it was infinite (તે અનંત છે એમ માનતા હતા)
- d) Thought it was very slow (તે ધણું ધીમું છે એમ માનતા હતા)

**Answer: b**

**56. The Indian mathematician Brahmagupta made important contributions in: (ભારતીય ગણિતજ્ઞ બ્રહ્મગુપ્તએ કચા ક્ષેત્રોમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપ્યું?)**

- a) Geometry and negative numbers (ભૂમિતિ અને ઋણ સંખ્યાઓ)
- b) Calculus (કેલ્ક્યુલસ)
- c) Topology (ટોપોલોજી)
- d) Probability theory (સંભાવના સિદ્ધાંત)

**Answer: a**

**57. Which ancient Indian astronomer theorized about the planetary system including Earth's rotation? (પૃથ્વી સહીત ગૃહમાળાની ગતિ વિશે સિદ્ધાંત રજૂ કરનાર પ્રાચીન ભારતીય ખગોળશાસ્ક્રી કોણે?)**

- a) Charaka (ચરક)
- b) Sushruta (સુશ્રૂત)
- c) Aryabhata (આર્યભટ)
- d) Panini (પાણીની)

**Answer: c**

**58. The concept of eclipse was explained in detail in which ancient Indian text? (ગ્રહણનો ખ્યાલ કચા પ્રાચીન ભારતીય ગ્રંથમાં વિગતવાર સમજાવવામાં આવ્યો છે?)**

- a) Surya Siddhanta (સૂર્ય સિદ્ધાંત)
- b) Vedas (વેદો)
- c) Puranas (પુરાણો)
- d) Mahabharata (મહાભારત)

**Answer: a**

**59. Indian mathematicians contributed to which branch of geometry? (ભારતીય ગણિતજ્ઞોએ ભૂમિતિની કઈ શાખામાં યોગદાન આપ્યું?)**

- a) Euclidean geometry (યુક્લિડિયન ભૂમિતિ)
- b) Algebraic geometry (બીજગણિતીય ભૂમિતિ)

c) Plane and spherical geometry (સમતલ અને ગોળાકાર ભૂમિતિ)

d) Fractal geometry (ફેક્ટલ ભૂમિતિ)

**Answer: c**

**60. Which Indian scholar's work laid foundations for algebraic equations and solutions?**

(વિજગણિત સમીકરણો અને તેમના ઉકેલના પાચો કથા ભારતીય વિજ્ઞાનના કાર્યથી પડ્યો?)

a) Bhaskara II (ભાસ્કર દ્વિતીય)

b) Newton (ન્યૂટન)

c) Galileo (ગેલિલીયો)

d) Fibonacci (ફિબોનાચી)

**Answer: a**

**61. The ancient Indian unit of time "Nimesha" is related to: ("નિમેષ" પ્રાચીન ભારતીય**

**સમય એકમ કથા સાથે સંબંધિત છે?)**

a) Length (લંબાઈ)

b) Duration of a blink (time) (આંખ જબકાવવાનો સમય)

c) Weight (વજન)

d) Distance in space (અવકાશમાં અંતર)

**Answer: b**

**62. Which ancient Indian text is considered foundational for Ayurveda, the traditional system of medicine? (આયુર્વેદ, પરંપરાગત ચિકિત્સા પદ્ધતિ માટે કથો પ્રાચીન ભારતીય ગ્રંથ**

**આધારભૂત માનવામાં આવે છે?)**

a) Charaka Samhita (ચરક સંહિતા)

b) Rigveda (રીગવેદ)

c) Arthashastra (અર્થશાસ્ત્ર)

d) Manusmriti (મનુસમૃતિ)

**Answer: a**

**63. Which science did ancient Indian scholars contribute to by studying plant**

**classification and herbal medicines? (વનસ્પતિ વર્ગીકરણ અને ઔષધીય છોડના અભ્યાસ દ્વારા**

**પ્રાચીન ભારતીય વિજ્ઞાનો કથા વિજ્ઞાનમાં યોગદાન આપ્યું?)**

a) Zoology (પ્રાણીશાસ્ત્ર)

b) Botany (વનસ્પતિશાસ્ત્ર)

c) Astronomy (ખગોળવિજ્ઞાન)

d) Geology (ભૂવિજ્ઞાન)

**Answer: b**

**64. What was a major contribution of ancient Indian physics in understanding matter?**

(પદાર્થને સમજવામાં પ્રાચીન ભારતીય ભૌતિકશાસ્કનું મુખ્ય યોગદાન શું હતું?)

a) Atomic theory and explanations of light and sound (પરમાણુ સિક્ષાંત અને પ્રકાશ-ધ્વનિની સમજએ)

b) Quantum mechanics (કવાન્ટમ મિકેનિક્સ)

c) Relativity theory (સાપેક્ષતા સિક્ષાંત)

d) Electromagnetism (વિદ્યુત ચુંબકત્વ)

**Answer: a**

**65. Ancient Indian metallurgy included the production of which metal famous for its**

**rust-resistant properties? (પ્રાચીન ભારતીય ધાતુકર્મમાં કયા ધાતુનું ઉત્પાદન પ્રસિદ્ધ હતું જેના**

**ઉપર કાટ લાગતો નથી?)**

a) Iron (લોહ)

b) Dhokra – copper alloy (ઢોકરા – તાંબાનું મિશ્રધાતુ)

c) Wootz steel – high-quality steel (ઉત્કૃષ્ટ ગુણવત્તાવાળું "વૂટાસ્ટીલ")

d) Bronze only (માત્ર કાંસુ)

**Answer: c**

**66. Which ancient technique was used for mining metals in India? (ભારતમાં ધાતુઓ**

**ખાણકામ માટે કઈ પ્રાચીન તકનિકી વપરાતી હતી?)**

a) Hydraulic mining only (માત્ર હાઇડ્રોલિક ખાણકામ)

b) Surface mining and excavation with hand tools (પૃષ્ઠ ખાણકામ અને હાથે કરાતું ખોડકામ)

c) Deep sea mining (સમુદ્ર ખાણકામ)

d) Industrial mining machines (અયોગ્યોગ્યિક ખાણકામ મશીનો)

**Answer: b**

**67. What tools were commonly used in ancient Indian metal smelting? (પ્રાચીન ભારતમાં**

**ધાતુ ઓગાળવા કયા સાધનો સામાન્ય રીતે વપરાતા?)**

a) Blowpipes and furnaces (સૂસણી અને ભસ્તીઓ)

b) Electric arc welders (ઇલેક્ટ્રિક આર્ક વેલર્સ)

c) Modern hydraulic presses (આધુનિક હાઇડ્રોલિક પ્રેસ)

d) Laser cutters (લેઝર કટર્સ)

**Answer: a**

**68. Which type of metal was extensively used in ancient Indian weaponry and sculpture? (પ્રાચીન ભારતીય શસ્ત્રો અને મૂર્તિકળામાં કચા ધાતુઓનો વ્યાપક ઉપયોગ થતો?)**

- a) Gold only (માત્ર સોનું)
- b) Iron and steel alloys (લોખંડ અને સ્ટીલના મિશ્રધાતુઓ)
- c) Aluminum (એલ્યુમિનિયમ)
- d) Tin only (માત્ર ટીન)

**Answer: b**

**69. What chemistry knowledge did ancient India contribute to? (પ્રાચીન ભારતે રસાયણશાસ્ત્રમાં શું યોગદાન આપ્યું?)**

- a) Distillation and extraction of medicinal compounds (શોધન પ્રક્રિયા અને ઔષધીય તત્વોનું નિર્જર્ખણ)
- b) Nuclear chemistry (પરમાણુ રસાયણશાસ્ત્ર)
- c) Synthetic polymers (ફ્લ્યુલિક્રિમ પોલિમર)
- d) Petrochemicals (પેટ્રોકેમિકલ્સ)

**Answer: a**

**70. Which plant-based scientific knowledge was foundational in Indian traditional agriculture? (ભારતીય પરંપરાગત કૃષિમાં કચા સંસ્કૃતાધારિત વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાનને આધારભૂત માનવામાં આવે છે?)**

- a) Crop rotation and herbal pesticides (પાક ફેરબદલી અને હર્બલ જંતુનાશકો)
- b) Genetic engineering (આનુવંશિક ઇન્જિનિયરિંગ)
- c) Hydroponics (હાઇડ્રોપોનિક્સ)
- d) Industrial farming machinery (ઔદ્યોગિક કૃષિ મશીનો)

**Answer: a**

**71. Which ancient text provides detailed guidelines on town planning and architecture in India? (ભારતમાં નગર આયોજન અને સ્થાપત્ય માટે વિગતવાર માર્ગદર્શન આપતું કયું પ્રાચીન ગુંથ છે?)**

- a) Arthashastra (અર્થશાસ્ત્ર)
- b) Bhagavad Gita (ભગવદ ગીતા)
- c) Manusmriti (મનુસ્મૃતિ)
- d) Ramayana (રામાયણ)

**Answer: a**

**72. The town planning of Mohenjo-Daro and Harappa is known for its: (મોહેંજો-દરો અને હરપ્પાના નગર આયોજનની કઈ વિશેષતા પ્રસિદ્ધ છે?)**

- a) Random street layout (અનિયમિત રસ્તાઓ)
- b) Grid pattern with advanced drainage systems (જાળકાર નકશો અને વિકસિત ડ્રેનેજ પ્રણાલીઓ)
- c) Large open fields only (માત્ર વિશાળ ખૂલ્લા મેદાન)
- d) Stone castles (પથ્થરના કિલ્લા)

**Answer: b**

**73. Which of the following ancient cities is NOT part of the Indus Valley Civilization known for planned urban layout? (નીચેનામાંથી કયું શહેર સુવ્યવસ્થિત નગર આયોજન માટે જાણીતી સિંધુ સભ્યતાનો ભાગ નથી?)**

- a) Lothal (લોન્થલ)
- b) Dholavira (ધોળવિરા)
- c) Angkor Wat (અંકોર વાટ)
- d) Mohenjo-Daro (મોહેંજો દરો)

**Answer: c**

**74. The science of Indian temple architecture is closely associated with: (ભારતીય મંદિર સ્થાપત્ય કયા શાસ્ત્રો સાથે નજીકથી સંબંધિત છે?)**

- a) Vastu Shastra and Shilpa Shastra (વાસ્તુ શાસ્ત્ર અને શિલ્પ શાસ્ત્ર)
- b) Ayurveda (આયુર્વેદ)
- c) Yoga Sutras (યોગ સૂત્રો)
- d) Dharmashastras (ધર્મશાસ્ત્રો)

**Answer: a**

**75. The Konark Sun Temple is best known for its architectural symbolism representing: (કોણાક સૂર્ય મંદિરનું સ્થાપત્ય કયા પ્રતિક માટે પ્રખ્યાત છે?)**

- a) A chariot of the sun god with twelve wheels and seven horses (સૂર્યદેવના રથ રૂપે – બાર પૈડા અને સાત ઘોડા)
- b) A giant lotus flower (વિશાળ કમળ)
- c) A mythical bird (પૌરાણિક પક્ષી)
- d) A large stupa (મોટો સ્તૂપ)

**Answer: a**

**76. Angkor Wat, although in Cambodia, is heavily influenced by which architectural tradition? (અંકોર વાટ, કાંબોડિયામાં હોવા છતાં, કઈ સ્થાપત્ય પરંપરાથી વધુ પ્રભાવિત છે?)**

- a) Chinese (ચીની)
- b) Indic (Indian) architectural style (ભારતીય/ભારતીય પ્રભાવિત સ્થાપત્ય)
- c) Persian (પર્શિયન)
- d) Greek (ગ્રીક)

**Answer: b**

**77. Which Indian temple is famous for its intricate carvings of birds and animals and flying pillars? (કયું ભારતીય મંદિર પક્ષીઓ-પ્રાણીઓની સુંદર કોતરણી અને 'ફ્લાઇંગ પિલર્સ' માટે પ્રખ્યાત છે?)**

- a) Jagannath Puri Temple (જગાજ્ઞાથ પુરી મંદિર)
- b) Lepakshi Temple (લેપાક્ષી મંદિર)
- c) Thanjavur Temple (તંજાવુર મંદિર)
- d) Hampi Temple (હંપી મંદિર)

**Answer: b**

**78. The ancient city of Dholavira is known for: (પ્રાચીન શહેર ધોળવીરા કઈ વિશેષતા માટે જાણીતું છે?)**

- a) Massive stone walls and water conservation systems (વિશ્વાળ પદ્ધતિની દીવાલો અને પાણી સંરક્ષણ પ્રણાલીઓ)
- b) Large pyramids (વિશ્વાળ પિરામિડ)
- c) Roman-style amphitheaters (રોમાન શૈલીના એમ્ફિથીયેટર)
- d) Hanging gardens (લટકતા બાગ)

**Answer: a**

**79. The use of indigenous tools for temple architecture predominantly included: (મંદિર સ્થાપત્યમાં વપરાતાં સ્થાનિક સાધનોમાં મુખ્યત્વે ક્યા સામેલ હતા?)**

- a) Iron chisels, ropes, plumb bobs, and wooden scaffolding (લોઝંડની છીણી, દોરડા, ઓળંબો અને લાકડાના માળખાં)
- b) Electric cranes (ઇલેક્ટ્રિક કેન)
- c) Hydraulic machines (હાઇડ્રોલિક મશીનો)
- d) Concrete mixers (કોન્ક્રીટ મિક્સર)

**Answer: a**

**80. The architectural design of the Thanjavur Brihadeeswarar Temple primarily showcases the techniques of which dynasty? (તંજાવુરના બૃહદિશ્વર મંદિરનું સ્થાપત્ય મુખ્યત્વે કઈ વંશની કળા અને તકનિક બતાવે છે?)**

- a) Maurya (મૌર્ય)
- b) Chola (ચોળ)
- c) Gupta (ગુપ્તા)
- d) Mughal (મુખાલ)

**Answer: b**

**81. What does the term ‘Ayurveda’ literally mean? (આયુર્વેદ શબ્દનો શાબ્દિક અર્થ શું છે?)**

- a) Science of Death (મૃત્યુનું વિજ્ઞાન)
- b) Science of Life (જીવનનું વિજ્ઞાન)
- c) Science of Agriculture (કૃષિ વિજ્ઞાન)
- d) Science of Healing (ઉપચારનું વિજ્ઞાન)

**Answer: b**

**82. Who is considered the founder or god of Ayurveda according to Hindu tradition? (હિંદુ પરંપરા અનુસાર આયુર્વેદના દેવતા અથવા સ્થાપક કોને માનવામાં આવે છે?)**

- a) Charaka (ચરક)
- b) Sushruta (સુશ્રૂત)
- c) Dhanvantari (ધનવંતરી)
- d) Patanjali (પતંજલિ)

**Answer: c**

**83. Which of the following is NOT one of the three primary branches of Ayurveda? (નીચેનામાંથી કયું આયુર્વેદની ત્રણ મુખ્ય શાખામાંથી એક નથી?)**

- a) Nara Ayurveda – Human medicine (નર આયુર્વેદ – માનવ ચિકિત્સા)
- b) Satva Ayurveda – Animal medicine (સત્વ આયુર્વેદ – પ્રાણી ચિકિત્સા)
- c) Vriksha Ayurveda – Plant medicine (વૃક્ષ આયુર્વેદ – વનસ્પતિ ચિકિત્સા)
- d) Bhuta Ayurveda – Cosmic medicine (ભૂત આયુર્વેદ – બ્રહ્માંડ ચિકિત્સા)

**Answer: d**

**84. The classical text ‘Charaka Samhita’ is primarily associated with which branch? (‘ચરક સંહિતા’ મુખ્યત્વે કયા ક્ષેત્ર સાથે સંબંધિત છે?)**

- a) Surgery (શસ્ત્રકિયા)
- b) Internal Medicine (આંતરિક ચિકિત્સા)
- c) Pediatrics (બાળચિકિત્સા)
- d) Toxicology (વિષચિકિત્સા)

**Answer: b**

**85. What are the three Doshas described in Ayurveda? (આયુર્વેદ મુજબ ત્રણ દોષ ક્યા છે?)**

- a) Sattva, Rajas, Tamas (સત્ત્વ, રજસ, તમસ)
- b) Vata, Pitta, Kapha (વાત, પિત્ત, કફ)
- c) Fire, Water, Air (અઞ્જિ, પાણી, વાયુ)
- d) Prana, Tejas, Ojas (પ્રાણ, તેજસ, ઓજસ)

**Answer: b**

**86. According to Ayurveda, why is the balance of the Tri Dosha important? (આયુર્વેદ અનુસાર ત્રિદોષનું સંતુલન મહત્વનું કેમ છે?)**

- a) It determines intellectual ability only (તે માત્ર બુદ્ધિ ક્ષમતા નક્કી કરે છે)
- b) It maintains health and prevents disease (તે આરોગ્ય જાળવે છે અને રોગોને અટકાવે છે)
- c) It controls the seasons (તે ઋતુઓ નિયંત્રિત કરે છે)
- d) It governs emotions only (તે માત્ર ભાવનાઓને નિયંત્રિત કરે છે)

**Answer: b**

**87. Which ancient Ayurvedic text is known for its detailed surgical techniques? (કયો પ્રાચીન આયુર્વેદિક ગ્રંથ શસ્ત્રકિયા અંગે તેની વિગતવાર રીતો માટે જાણીતું છે?)**

- a) Charaka Samhita (ચરક સંહિતા)
- b) Sushruta Samhita (સુશ્રુત સંહિતા)
- c) Ashtanga Hridaya (અષ્ટાંગ હ્રદય)
- d) Bhagavad Gita (ભગવદ ગીતા)

**Answer: b**

**88. In Ayurveda, what is the primary purpose of Panchakarma? (આયુર્વેદ માં પંચકર્મનો મુખ્ય હેતુ શું છે?)**

- a) To detoxify and rejuvenate the body (શરીરને શુદ્ધ કરીને પુનર્જીવિત કરવું)
- b) To promote massaging techniques (મસાજની પદ્ધતિઓ પ્રોત્સાહિત કરવી)

- c) To perform surgical procedures (શસ્ત્રકિયા કરવી)
- d) To recite sacred mantras (પવિત્ર મંત્રોનું પાઠ કરવું)

**Answer: a**

**89. Ayurveda divides the human body's tissues into how many Dhatus? (આયુર્વેદ માનવ શરીરના ધાતુઓને કેટલા ભાગમાં વહેંચે છે?)**

- a) Five (પાંચ)
- b) Seven (સાત)
- c) Ten (દસ)
- d) Three (ત્રણ)

**Answer: b**

**90. Which of the following is considered one of the eight branches (Ashtanga) of Ayurveda? (આયુર્વેદની આठ શાખાઓમાંથી (અષ્ટંગ) કઈ એક છે?)**

- a) Vaastu Shastra (વાસ્તુ શાસ્ત્ર)
- b) Kaumarbhritya – Pediatrics (કૌમારભૂત્ય – બાળચિકિત્સા)
- c) Jyotisha (જ્યોતિષ)
- d) Shilpa Shastra (શિલ્પ શાસ્ત્ર)

**Answer: b**

**91. The 64 Kalas were believed to have been mastered by which divine figure in Hindu mythology? (ફિદુ પુરાણોમાં 64 કલાઓનું સંપૂર્ણ પ્રાવિષ્ટ કયા દેવતાને હતું એવું માનવામાં આવે છે?)**

- a) Lord Rama (ભગવાન રામ)
- b) Lord Krishna (ભગવાન કૃષ્ણ)
- c) Lord Shiva (ભગવાન શિવ)
- d) Lord Vishnu (ભગવાન વિષ્ણુ)

**Answer: b**

**92. The mastery of 64 traditional arts in ancient India is known as: (પ્રાચીન ભારતમાં 64 પરંપરાગત કળાઓના પ્રાવિષ્ટને શું કહેવાય છે?)**

- a) Ashtanga Yoga (અષ્ટંગ યોગ)
- b) Chatushashti Kala (ચતુષષ્ઠિ કલા)
- c) Panchakosha (પંચકોશ)

d) Shadchakra (ષદ્ધયક)

**Answer: b**

**93. Which ancient text extensively describes the 64 Kalas (arts and skills)? (કયો પ્રાચીન ગુંથ 64 કલાઓનું વિગતવાર વર્ણન કરે છે?)**

a) Bhagavad Gita (ભાગવદ ગીતા)

b) Kama Sutra (કામસૂત્ર)

c) Ramayana (રામાયણ)

d) Arthashastra (અર્થશાસ્ત્ર)

**Answer: b**

**94. Which of the following is NOT one of the 64 Kalas? (નીચેનામાંથી કયું 64 કલાઓમાંથી નથી?)**

a) Geet Vidya – art of singing (ગીત વિદ્યા: ગાન કલા)

b) Vaidya Vidya – art of healing (વૈદ્ય વિદ્યા: ઉપચાર કલા)

c) Uduka Vadya – playing music with water (ઉદુકવાદ્ય: પાણી વડે વાદ્ય વગાડવું)

d) Pranayama – breathing techniques (પ્રાણાયામ: શાસની રીતો)

**Answer: d**

**95. The art of preparing floral wreaths is known as: (કૂલના હાર બનાવવાની કલાને શું કહેવામાં આવે છે?)**

a) Malya-grathana-vikalpa (માલ્યા-ગ્રથન-વિકલ્પ)

b) Tandula-kusuma-bali-vikara (તંડુલ-કુસુમ-બલી-વિકાર)

c) Sekharapida-yojana (શેખરપીડા-યોજના)

d) Citra-yoga (ચિત્ર-યોગ)

**Answer: a**

**96. Which Kala involves the art of sleight of hand or magic tricks? (કઈ કલા જીદું-કલા અથવા હાથની ચતુરાઈ દર્શાવે છે?)**

a) Prahelika (પ્રહેલિકા)

b) Indra-jala (ઇન્દ્રજાળ)

c) Kavi-samasya-purana (કવિ-સામસ્ય-પુરાણા)

d) Durvacaka-yoga (દુરવ્ચકા-યોગ)

**Answer: b**

**97. The science behind many traditional Indian rituals is based on: (ધર્મા ભારતીય**

**પરંપરાગત વિધિઓની મૂળભૂત વિજ્ઞાન શું છે?)**

- a) Random customs (યાદુચિક પ્રથાઓ)
- b) Symbolism, cosmic principles, and energy balancing (પ્રતિકાત્મકતા, બ્રહ્માંડીય સિદ્ધાંતો અને ઉર્જા સંતુલન)
- c) Superstition only (માત્ર અંધશ્રદ્ધા)
- d) Foreign impositions (વિદેશી પ્રભાવ)

**Answer: b**

**98. Which Kala refers to the art of playing musical instruments? (કઈ કલા સંગીત વાધો**

**વગાડવાની છે?)**

- a) Geet Vidya (ગીત વિદ્યા:)
- b) Nritya Vidya (નૃત્ય વિદ્યા:)
- c) Vadya Vidya (વાદ્ય વિદ્યા:)
- d) Natya Vidya (નાટ્ય વિદ્યા:)

**Answer: c**

**99. Traditionally, the purpose of practicing the 64 Kalas was to: (પરંપરાગત રીતે 64**

**કલાઓનો અભ્યાસ કરવાનો હેતુ શું હતો?)**

- a) Promote holistic personal development and social refinement (વ્યક્તિત્વનો સર્વોંગી વિકાસ અને સામાજિક સંસ્કાર વધારવા)
- b) Focus only on physical strength (માત્ર શારીરિક શક્તિ પર ધ્યાન)
- c) Gain wealth quickly (અંતર્ગત ધર્માવંચુ)
- d) Serve as military training (મિલિટરી તાલીમ તરીકે)

**Answer: a**

**100. Which Kala is the art of theatrical performances and drama? (રંગભૂમિ તથા**

**નાટ્યપ્રદર્શનની કલાને શું કહેવાય છે?)**

- a) Nritya Vidya (નૃત્ય વિદ્યા:)
- b) Natya Vidya (નાટ્ય વિદ્યા:)
- c) Alekhya Vidya (અલેખ્ય વિદ્યા:)
- d) Geet Vidya (ગીત વિદ્યા:)

**Answer: b**

